

Sáng trăng sông

Tác Giả: H Dz nh

Thứ Bảy, 08 Tháng 1 Năm 2011 18:57

Ch đ Đ ng có m t cu c đ i không đ chút nào.

Tóc ch r i ren nh tâm h n ch b n r n, b p bùng và s u th m nh ánh đèn d u l c soi không đ sáng m t góc nh trong căn nhà tranh.

Ch đ Đ ng l c ch ng t nă m m i tám tu i.

Ch ng ch , m t bu i sáng kia, ng ng l i cày đang thao thao r nh ng lu ng c đ i n trên m nh đ t nghìn đ i, đ nghe ngóng m t ti ng g i t n i nào v ng l i: "Sà Goòng! Sà Goòng!"

Sáng trăng sông

Tác Giả: H Dz nh

Thứ Bảy, 08 Tháng 1 Năm 2011 18:57

Y th là ng i dân đình c a xã Hòa Tr ng kia, gi a lúc máu trai ch y cu ng lo n trong ng i, đã ném cày, b v , v t bà con, b c lên tàu sang... sang Tân th gi i.

Và ch đ Đ ng đ m t đ i ch ng.

Nh ng anh đ Đ ng không bao gi còn tr i. Ch đ Đ ng khóc đ n đau m t, và ba mùa thu qua, ba mùa thu c a m t t m lòng nghi ng , th c m c, ba mùa thu đã tr i lên đ i ch đ Đ ng, nh đã tr i lên xã Hòa Tr ng, s ngòi quên, l ng i .

Chân tr i xanh.

M t h i ng.

Ng i thi u ph Vi t Nam đã th y ch t trong lòng ni m đ i ch đau xót, bây gi tr i i v i cu c s ng bình th ng, nh m n, n i sáng theo chi u, qua mùa h sang mùa thu.

Chung quanh ch đ Đ ng không ai nh c đ n anh đ Đ ng n a. Mà có nh c đ n thì nghĩa gì m y cái ti ng khô khan này:

- à, i mãi bên kia Tân... khí gi i!

Xa. Xa. Và xa. Lòng ch đ Đ ng t ng t ng làm sao ra cái m u xanh mênh mông c a bi n c , đ v i qua đó bóng m t ng i đã mang đi n a cu c đ i c a ch .

Ch đ Đ ng c n ph i l y ch ng. Ng i làng ai cũng th y v y. Và ch đ Đ ng r t th n m i l n ng i ta khuyên ch b c đi b c n a trong đ i. Là vì ch đ Đ ng còn đ p, có ph n đ p h n tr c đây, tuy không bao gi ch dám ch c r ng mình đ p h t. Đôi lúc, ch đ Đ ng soi tr m bóng mình lên m t gi ng, ng m v i vàng, r i th n thùng đ a m t nhìn xung quanh, nh s

Sáng trăng sông

Tác Giả: H Dz nh

Thứ Bảy, 08 Tháng 1 Năm 2011 18:57

có ai v a ch t th y.

Mùa xuân năm đó...

Cu c đ i th u c a tôi đang di n ra trong ti ng chim ca, trên b sông làng Chung Th ng giáp ngay nách làng ch đ Đ ng. Con đ ng đ a tôi đ n nhà tr ng, h n n a, l i ch y qua tr c nhà ch , m t căn nhà nh núp trong bóng d a xanh, khi n ti ng nói c a chúng tôi thêm thân nhau, cu c đ i chúng tôi thêm g n gũ. Đôi m t ng i thi u ph y đã nhi u l n nhìn tôi qua hàng rào, và cái n c i ch t ng n trong bóng mát c a m t t m lòng giàu th ng yêu cũng nh nhi u c c nh c, khi n tôi sung s ng nghĩ đ n m t ngày r t g n đây, tôi s có ch đ Đ ng trong s nh ng ng i thân thích.

Tôi ch bi t r ng ch đ Đ ng đ p, đ p kín đáo, và tôi l a ngay đ c m t ng i đ gán cho ch . Ng i đó là anh Hai tôi.

R i tôi mang theo trong lòng t đ y, trên d i đ ng đã bình yên thu ng n cu c đ i h c sinh c a tôi l i, c m t gi c m ng to tát, gi c m ng phác v , xây đ p h nh phúc không cho mình, mà là cho m t ng i, cho hai ng i thân thích.

Tôi nhìn nh n ch đ Đ ng b ng m t v ni m n riêng, và ch đ Đ ng đ i l i tôi theo hàng thân thích.

Hàng rào râm b t che khu t căn nhà ch đ Đ ng v n mùa mùa n hoa, ngày ngày t i th m. Bên kia hàng rào, qua nh ng k lá loáng thoáng, v nh ng bu i sáng mùa đông, tôi v n th y h i nóng b c lên t cái mi ng th m n c tr u không, theo câu h i:

- Em đi h c s m th ? Có rét l m không?

- Ch rét ch . Em có áo bông r i.

Sáng trăng sông

Tác Giả: H Dz nh

Thứ Bảy, 08 Tháng 1 Năm 2011 18:57

Mt ln, mng đ c tin anh tôi s p v ăn Tt, tôi chy đ n b o ch đ Đ ng:

- Ch đ , anh em s p v Tt đ y. M i ch xu ng nhà em mà xem.

- Th à?

Tôi ti p theo, quên r ng nh ng câu nói t nhiên c a mình đang làm cho mt cô gái quê e th n:

- Th t đ y, ai nói đ i ch . Anh em Hà N i v y mà. Tt ch đ n ch i v i anh em nhé.

Nói xong, tôi sung s ng c i, trong khi ch đ Đ ng đ a tay vin cành cây, ngó xu ng đ t, ngón chân cái di đi di i hòn đ t trong v n...

- Hà N i ch c là vui l m đ y, em nh ?

Tôi đáp nh khi đ ng tr c các b n cùng tu i:

- Mà nào em có bi t Hà N i là cái... cóc gì. Nh ng ch c là vui vì nghe anh em b o th .

Không đ i cho tôi s p nói n a, ch đ Đ ng b c vào nhà, sau khi b o tôi:

- Thôi, em đi h c không i mu n.

Sáng trăng suông

Tác Giả: H Dz nh

Thứ Bảy, 08 Tháng 1 Năm 2011 18:57

Tr i thôn quê xanh ra, cao lên, so n s a đón ba ngày c a m t mùa thái bình, th nh v ng. Gió trong ru ng đã thoáng l n h ng xuân, và trong khi t m bi c thêm lũy tre m n m t nhưng, đã làm r m ch y s t i th m trong nh ng t m lòng trai tr . Trăm nghìn l n dò h i n i thanh t nh c a dòng sông, đi u hi n hòa c a chim gió, tôi c m nghĩ đ n nh ng ti ng pháo s p s a c i vang đ r i, b t th n, ng ng b c chân, tôi đ a tay vi t lên không gian cái ch con con, xinh xinh, mà tâm h n tôi đã nhi u l n nh c đ n: T t!

Ch còn ba ngày n a là h t năm.

Tôi mong đ i k h n v c a anh tôi b ng cách ng n ng i đ m t ng ti ng tr ng tr n i, nh ng ti ng tr ng ch m ch p l m m i đ p đ c vào tai tôi, trong khi, t đ ng xa, tôi ng c nhiên th y ng i khán giả đã nh c h n lên cái dùi g ...

Ch đ Đ ng không có v đ i T t. Ch không bi t trông ch , mong c, thì nghe làm sao đ c s v n v m u s c c a không gian, th y làm sao đ c n i r n ràng c a th i ti t. Ch đ Đ ng gói bánh, giã giò, và nh nh ng công vi c này, ch bi t r ng s p T t.

Hôm ch y m t m ch t nhà lên báo v i ch tin anh tôi v , tôi v n th y ch đ Đ ng ng i yên l ng n u bánh.

- Ch đ , anh em đã v đ y. Ch xu ng nhà em ngay đi!

Nói xong, tôi đ t vào bàn tay ch hai chi c bánh tr ng gà, nói là quà c a... anh tôi bi u ch . L n đ u tiên, tôi th y ng i thi u ph y bu n bã rõ r t, l n đ u tiên đang vui, tôi b ng th y lòng mình r o r c, th c m c vì tôi trót l l i.

Ch đ Đ ng không nói, không nhìn tôi, đôi m t h ng c v phía l a cháy nh ng i tính toán m t đ i u gì. S ch không b ng lòng, tôi h i g ng:

- Ch đ gi n em à?

Sáng trăng sông

Tác Giả: H Dz nh

Thứ Bảy, 08 Tháng 1 Năm 2011 18:57

Ch đ Đ ng ngo nh lên nhìn tôi, m m c i g ng g o:

- Không, ch không gi n, nh ng ch không mu n lên.

- Ch chê nhà em ch t à?

- Không ph i, nh ng ch không mu n lên.

- Th thì em b o anh em... đ n v i ch v y!

Ch đ Đ ng s c lên c i. Ti ng c i d d i quá, l nh l o quá, vì nó đ t nhiên, vì ch a bao gi ch đ Đ ng c i nh th h t.

Ra đ n ngõ, tôi còn quay v i i:

- Ch Đ ng đ ng gi n em nhé!

Có ti ng đáp l ng l :

- Không!

* *

Sáng trăng suông

Tác Giả: H Dz nh

Thứ Bảy, 08 Tháng 1 Năm 2011 18:57

Tôi ng i t vào gi a đám đông ng i nhà quây qu n trên chi c ph n ng a đ t h a lò, vì hôm đó là sáng mừng m t T t. Anh tôi h i tôi:

- Lâu nay bé h c có khá không?

Tôi đáp:

- Em h c cũng đ c anh . Nh ng em có chuy n này mu n nói v i anh...

M tôi m m c i, nói xen vào:

- Nó mu n nói đ n con đ Đ ng làng bên đ y. Con y nó đã có ch ng r i, nh ng th ng va đi Tân... khí gi i đã m y năm nay không th y v .

S có s dèm pha không t t cho ng i tôi yêu m n, tôi nói tr c:

- Ch y t t đáo đ . Anh c l y đi, đ n lúc ch ng ch y v thì đã... xong r i!

Anh Hai tôi ng i yên l ng. Mãi sau anh m i ch m rãi:

- C k ra l y v nhà quê cũng t t. Đ đ c m . Nh c cho mình.

Ngay chi u hôm y, l y ch tình quen bi t, tôi đ n m ng tu i ch đ Đ ng và nhân ti n đ anh tôi xem m t ch . Th y chúng tôi đ n, ch đ Đ ng lu ng cu ng c m g y ra đánh chó, r i quên c chào h i khách, ch c n m l y tay tôi mà yên l ng.

Sáng trăng suông

Tác Giả: H Dz nh

Thứ Bảy, 08 Tháng 1 Năm 2011 18:57

C nh nhà ch đ Đ ng thanh b ch quá, T t đ n càng làm thanh b ch thêm. M y que h ng đen ng m ngùi cháy trên bàn th v ng v , vài bông hoa gi y tr tr n thò ra ngoài chi c bình s , không đ đ m sáng s u t ch đã có t nhi u đ i.

Ch đ Đ ng s ng bên m t ng i ch gái l th i, tàn t t, thi u h nh phúc sum v y, nh ng l i giàu lòng nhân đ c. Hai tâm h n y, m t đã b sa th i kh i c nh hoa n ng c a đ i, và m t còn mang n ng cái dĩ vãng tình duyên không đ p, đã ghé l i bên nhau, nh bóng chi u nghiêng xu ng túp l u rách, và cùng c m hi u nhau trong th ti ng nói th m kín c a đầu th ng.

Ch đ Đ ng có th t đ lòng rung đ ng trong bu i s ng v i anh tôi hay không, tôi không dám ch c. Nh ng b o r ng ng i con gái y đã đ thoáng l n ý nghĩ mu n l p m t gia đình th hai, tôi đã có m t nh n xét không quá sai l ch. Đi u khi n ch đ Đ ng dùng đ ng tr c ng ng c a cu c s ng m i, do chính là cái hình bóng ch còn là hình bóng th ng run run m t n i mà ch m h đoán là xa l m, có th th i.

Anh Hai tôi thì đã n m mùi ăn ch i Hà N i. Anh đã bi t qua th nào là chán n n, cái c m giác t ng t, vô v , r t l i sau nh ng bu i ti c đ i, sau nh ng cái xoay l ng hung tàn c a m y ng i con gái. R i gi a lúc lòng anh r n c m s hoang v ng, u t ch, anh t nhiên nghĩ đ n gia đình, c u cánh c a nh ng tâm h n b ru ng b .

L n y, anh tôi nói tr c:

- Năm m i, nhân đ p đ c v ch i, tôi đ n m ng tu i cô.

Chi đ Đ ng cúi m t xu ng, gi ng nói run run:

- C m n anh...

Sáng trăng suông

Tác Giả: H Dz nh

Thứ Bảy, 08 Tháng 1 Năm 2011 18:57

Ch đ Đ ng ch nói đ c có th , r i b tôi đi tìm tr u, pha n c. Tôi đ ng l p ló sau thân cây c t, m m c i v i anh tôi, đôi m t nhìn anh dò h i...

Ra v , th y tôi xo n xuýt đ n chuy n c i ch đ Đ ng, anh tôi g t nh ng v i v hi n h u:

- Tr con... thì bi t gì!

Cách đ y ít lâu, theo l i yêu c u c a anh tôi, m tôi sang bên nhà ch đ Đ ng d m ngõ. L ăn h i th t là đ n gi n v i nh ng ng i tho t sinh ra đã s ng m t cách đ n gi n. Ch đ Đ ng tr n bi t vào trong bu ng, nghe qua k vách, và nhìn tr m cũng qua đó.

Ti ng ng i anh ch đ Đ ng h i:

- Bây gi thì cô đ nh th nào? Có bà bên làng sang b tr u đ y.

M y phút yên l ng trong bu ng, r i có ti ng đáp v ng ra, ti ng đáp c a ng i ch ru t ch đ Đ ng:

- Cô y... b ng lòng r i!

Ti ng "r i" b ng t trong cái bàn tay ch m l i.

Trên đ ng v nhà, anh tôi gi cho xem m t cái bã tr u không và nói:

- Đ ng nó i trong bu ng, nó ném ra cho anh.

Sáng trăng suông

Tác Giả: H Dz nh

Thứ Bảy, 08 Tháng 1 Năm 2011 18:57

- Th là anh ch xong xuôi v i nhau r i đ y!

Th c ra thì công vi c ch a xong xuôi đ c. Anh tôi ph i tr ra Hà N i làm, và vi c c i xin ph i gác i đ n sang năm.

Hôm anh Hai tôi lên t nh, n i s đ đáp tàu ra kinh đô x B c, ch đ Đ ng cũng tr y ch , s m hàng. Cùng đi m t đ ng, trong cùng m t ngày, hai ng i b n y đã trao đ i r t nhi u tâm s v i nhau, gi a nh ng bông c may phân ph t theo m t chi u gió đều hiu... Tôi đ ng l i đ u làng, trông theo h , hai cái bóng mà tôi c ao g n nhau mãi, m t đ n đi trong l p n ng m ...

R i tôi mang theo trong lòng, t đ y, trên đ i đ ng đã bình yên thu ng n cu c đ i h c sinh c a tôi i, c m t gi c m ng to tát, gi c m ng cao quý, phác v , xây đ p h nh phúc không cho mình, mà cho m t ng i, cho hai ng i yêu đ u.

Trong c nh yên l ng c a nh ng ngày thôn dã, m t đi đ u đ u, không tắm không ti ng, đôi lúc ng i phu tr m g y kh đ n gõ cái g y tre trên c ng n a, trao cho tôi nh ng phong th t Hà N i chuy n v . Nh ng b c th y, tôi đ u đem đ c cho ch đ Đ ng nghe, và ch đ Đ ng đ u xin tôi đem v gi l y.

Tôi còn nh mãi m t đo n này:

Hôm anh ra Hà N i, không n xa Đ ng, vì tàu ch y r i, anh còn th y Đ ng lau n c m t. Em nên vì anh đ i v i Đ ng t t, vì đ u sao, Đ ng cũng đã là con m , là ch em.

Ph i, ch đ Đ ng đã là ch tôi. Và t t c nh ng ng i nh ch đ Đ ng đ u là ch tôi h t.

C gì ph i chung s ng đ i m t mái nhà, chia u ng m t ng m n c, cùng ng m m t dòng sông, ng i ta m i yêu đ c nhau? Tình yêu, n u th c là tình yêu, thì không có quê h ng, c

Sáng trăng suông

Tác Giả: H Dz nh

Thứ Bảy, 08 Tháng 1 Năm 2011 18:57

qu n, b i nó t a ra t m t t m lòng ngh sĩ mệnh mông, t nó đã s n có s c hun n u, và thâu su t qua, và bao trùm l y t t c nh ng gì đáng đ c s th kính thiêng liêng.

Tôi yêu ch đ Đ ng c a tôi và nhi u ch đ Đ ng khác, vì tôi yêu vô cùng cái d i đ t c n lao này, cái d i đ t thoát đ c ra ngoài s l c l a, ph n tr c, cái d i đ t ch b b c đ i mà không b c đ i ai bao gi .

Anh tôi đã không bao gi còn tr l i làng Chung Th ng n a. Nh ng năm tr y l c, tù t i đã làm cách bi t con ng i y v i cu c tình duyên ngày x a, và làm phai đ n nh ng l i th th t cũ.

R i tôi cũng ra Hà N i đ ch ng ki n cu c đ i l ch l c, thi u tin t ng c a anh tôi. Xa l m r i, lũy tre xanh vây kín xã Hòa Tr ng êm ái, và xa l m, hình bóng ng i thi u ph thu tr c, tay vin cành găng, c h i tôi b ng m t gi ng kín đáo:

- Anh em sao lâu v th nh ?

Cách đây vài năm, tôi đ c tin ch đ Đ ng đã l y ch ng và đã có con m. Tôi đem chuy n y nói v i anh Hai tôi thì anh c i chua chát:

- Ng i đ nh nh ng tr i đ t, ai bi t đâu!

* *

M t hôm, nhân có vi c tr l i ch n cũ, tôi t t đ n thăm ch đ Đ ng. Tôi tìm l i nhà ch ng ch , bày đ t ra chuy n mua thóc và h i thăm v mùa màng. Tôi c t nói to đ ch đ Đ ng hay r ng tôi đã v . Nh ng đáp l i cách ân c n kín đáo y, m t đ i u hát ru con t gian bu ng bên đ a l i, m t đ i u hát nã ru t, đ u đ u:

Sáng trăng sông

Tác Giả: H Dz nh

Thứ Bảy, 08 Tháng 1 Năm 2011 18:57

H u h i...

Trăm năm đành l i h n hò

Cây đa b n cũ, con đò khác đ a...

Tôi nh n ra ti ng ch đ Đ ng. M t c m giác gì chán n n ch y l t qua đ u óc tôi, ch y kh p ng i, khi n tôi rùng mình khó ch u.

T nhiên, tôi không mu n g p ch đ Đ ng n a, b c ra ngoài, trong lúc bóng đêm h t hiu v đ y c b n phía.

Tr i sáng trăng sông.

11-1943

Chân tr i cũ,

Nhà xu t b n á Châu, 1946.